

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Κύκλος Σχέσεων Κράτους -Πολίτη

ΠΟΡΙΣΜΑ

(Άρθρο 456 ν. 3094/2003 «Συνήγορος του Πολίτη και άλλες διατάξεις»)

«Απαγορευτικοί όροι για την άσκηση δικαιώματος ένταξης στο πρόγραμμα επιδότησης ενοικίου, έτους 2011, από τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας (Ο.Ε.Κ.)»

Συνήγορος του Πολίτη: *Καλλιόπη Σπανού*

Ειδικός Επιστήμονας: *Καλαβάνου Αρτεμης*

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2011

3 Αυγούστου 2011
Αριθμ. Πρωτ.: 143059/20769/2011

Προς τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης
Κύριο Κουτρουμάνη Γιώργο
Πειραιώς 40
10182 Αθήνα

Προς την Πρόεδρο του Δ.Σ. κυρία Κωτίδου Γεωργία
Διοίκηση Ο.Ε.Κ.
Πατησίων και Σολωμού 60
10432 Αθήνα

Θέμα: Απαγορευτικοί όροι για την άσκηση δικαιώματος ένταξης στο πρόγραμμα επιδότησης ενοικίου 2011

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,
Αξιότιμη κυρία Πρόεδρε,

Ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά την παρ. 9 του άρθρου 103 του Συντάγματος και το Ν. 3094/2003, εξέτασε αναφορές πολιτών σχετικά με τον Οργανισμό Ε. Κ. οι οποίες αφορούν την έντονη διαμαρτυρία τους για συγκεκριμένα δικαιολογητικά τα οποία πρέπει να προσκομίσουν στα Κ.Ε.Π. της χώρας ώστε να γίνει δεκτό το αίτημα τους για το πρόγραμμα επιδότησης ενοικίου έτους 2011. Μετά από μελέτη του σχετικού υλικού συντάσσεται το παρόν πόρισμα, το οποίο γνωστοποιείται και κοινοποιείται αρμοδίως.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 3 του Ν. 3094/2003, ο Συνήγορος του Πολίτη αποτελεί ανεξάρτητη Αρχή που έχει ως αποστολή τη διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των δημοσίων υπηρεσιών, των ΟΤΑ, των ΝΠΔΔ και των επιχειρήσεων κοινής ωφελείας για την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας. Από τη φύση του, ο Συνήγορος του Πολίτη αποτελεί θεσμό εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών μεταξύ των πολιτών και της δημόσιας διοίκησης.

I. Σύντομο ιστορικό.

Από το σύνολο των αναφορών που εξετάστηκαν δύο είναι τα ζητήματα που προέκυψαν και χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής. Το πρώτο αφορά στην υπεύθυνη δήλωση του εκμισθωτή που πρέπει να προσκομίσει ο ενδιαφερόμενος για το πρόγραμμα ενοικίου και το δεύτερο αφορά τους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στη χώρα.

Ως προς το 1.

Η υπεύθυνη δήλωση του εκμισθωτή, δεν είναι δυνατόν να προσκομιστεί από τους ενδιαφερόμενους καθώς, σε αρκετές περιπτώσεις, ο εκμισθωτής δεν συνεργάζεται στην όλη διαδικασία. Ο δικαιούχος συχνά αναγκάζεται να πιέσει μέσω Εισαγγελέα τον εκμισθωτή, ο οποίος δηλώνει ότι δεν προκύπτει από το νόμο τέτοια υποχρέωση. Έτσι, ενώ συγκεντρώνουν όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά, δεν μπορούν να καταθέσουν το αίτημα τους στο ΚΕΠ καθώς ο εκμισθωτής δεν τους παραχωρεί την υπεύθυνη δήλωση, θεωρημένη για το γνήσιο της υπογραφής. Οι πολίτες διαμαρτύρονται μάλιστα διότι έχουν όλες τις νόμιμες αποδείξεις

πληρωμής ενοικίων έτους 2009 και έχουν καταθέσει όλα τα απαραίτητα φορολογικά στοιχεία στην φορολογική τους δήλωση, τόσο οι ίδιοι όσο και οι εκμισθωτές τους.

Ως προς το 2.

Ειδικά για τους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα, απαιτείται άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος του Π.Δ. 150/06 ή του άρθρου 40 παρ. 7 του Ν. 3731/08 ή άδεια αορίστου διαμονής ή δεκαετίας του άρθρου 91, παρ. 2 του Ν. 3386/05. Η προϋπόθεση αυτή δημιουργεί δυσμενή μεταχείριση και στηρίζεται αποκλειστικά στο κριτήριο της ιθαγένειας. Πολλοί αλλοδαποί, παρά το γεγονός ότι πληρούν τις ασφαλιστικές προϋποθέσεις, δεν γίνονται δεκτοί στα ΚΕΠ για την υποβολή της αιτήσεως τους καθώς δεν είναι κάτοχοι αδειάς διαμονής δεκαετούς ισχύος ή ως επί μακρόν διαμένοντες. Μάλιστα συμβαίνει σε αρκετές περιπτώσεις να έχουν καταθέσει αίτηση για την έκδοση άδειας διαμονής, με πλήρη δικαιολογητικά, αλλά να μην έχουν παραλάβει ανανεώσεις ή δεν έχει εκδοθεί καμία σχετική απόφαση από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Φαίνεται δηλαδή ότι η καθυστέρηση ανταπόκρισης της διοίκησης έγκαιρα στο αίτημα για χορήγηση της σχετικής άδειας παραμονής, συνεπάγεται τη «τιμωρία» του ίδιου του αλλοδαπού, ο οποίος χάνει την δυνατότητα να λάβει την επιδότηση, καίτοι πληροί όλες τις προϋποθέσεις.

Ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας (ΟΕΚ) είναι ο κύριος φορέας κοινωνικής κατοικίας στην Ελλάδα. Αποτελεί το κύριο όργανο άσκησης κοινωνικής στεγαστικής πολιτικής. Ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) εποπτεύεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. Οι πόροι του προέρχονται από τις εισφορές των εργαζομένων (1% επί των αποδοχών τους) και των εργοδοτών τους (0,75% επί των αποδοχών των εργαζομένων που απασχολούν) και σκοπό έχει την στεγαστική αποκατάσταση των εργατοϋπαλλήλων της χώρας. Το στεγαστικό κεφάλαιο με τον τρόπο που σχηματίζεται συνδέει άμεσα την εργασία και την καταβολή εισφορών με τις παροχές, γι αυτό και ο Κανονισμός Παροχών απαιτεί συγκεκριμένες ασφαλιστικές προϋποθέσεις προκειμένου να θεμελιωθεί το δικαίωμα λήψης τους. Παράλληλα, το στεγαστικό κεφάλαιο ασκεί έναν αναδιανεμητικό ρόλο για τους εργαζόμενους που έχουν συμμετάσχει (από ένα ποσοστό και πάνω) στο σχηματισμό του, παρέχοντάς τους συνδρομή κατά προτεραιότητα, ανάλογα με την ειδική κατάσταση και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

Δικαιούχοι για τις στεγαστικές παροχές του ΟΕΚ είναι εργάτες ή υπάλληλοι που κατοικούν και εργάζονται στην Ελλάδα, εφόσον είναι ασφαλισμένοι σε οργανισμό κύριας ασφάλισης μισθωτών, καταβάλλουν εισφορές υπέρ ΟΕΚ και καλύπτουν τις βασικές ασφαλιστικές και λοιπές προϋποθέσεις για στεγαστική συνδρομή από τον ΟΕΚ. Επίσης, δικαιούχοι είναι συνταξιούχοι οργανισμών κύριας ασφάλισης μισθωτών, που έχουν καταβάλει ως εργαζόμενοι εισφορές υπέρ ΟΕΚ.

Μετά τη διακοπή των στεγαστικών προγραμμάτων του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας τον Ιούλιο του 2010 λόγω του οικονομικού αδιεξόδου στο οποίο είχε περιέλθει ο Οργανισμός, η Διοίκηση είχε αναλάβει τη δέσμευση να ανασχεδιασμού όλης της πολιτικής στεγαστικής συνδρομής, με στόχο την καλύτερη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων, μέσω της αναμόρφωσης και του εξορθολογισμού των υφιστάμενων προγραμμάτων και της επεξεργασίας νέων αντικειμενικών κριτηρίων.

Μετά από απόφαση του ΔΣ του ΟΕΚ στις 25 Φεβρουαρίου 2011, η Διοίκηση ανακοίνωσε το πρόγραμμα επιδότησης ενοικίου 2011 που έχει έτος αναφοράς το 2009, με διάστημα υποβολής αιτήσεων από την 28η Μαρτίου 2011 έως την 29η Ιουλίου 2011. Όπως αναφέρεται στις σχετικές ανακοινώσεις, η προτεραιότητα στο πρόγραμμα επιδότησης ενοικίου καθορίστηκε από την ανάγκη στήριξης των ασθενέστερων στρωμάτων των δικαιούχων που πλήττονται περισσότερο από την οικονομική κρίση.

- Η Διοίκηση του ΟΕΚ δεσμεύτηκε για πρόγραμμα ύψους 110 εκατομμυρίων ευρώ, ποσό που είναι μεν μειωμένο σε σχέση με το προηγούμενο πρόγραμμα, ωστόσο εξαντλεί τις οικονομικές δυνατότητες του Οργανισμού όσον αφορά στην επιδότηση ενοικίου, χωρίς όμως να αποκλείεται κάποια κατηγορία δικαιούχου.

Ανακοινώθηκε ότι αναμορφώθηκαν τα κριτήρια έτσι ώστε να δοθεί προτεραιότητα στη στήριξη εκείνων που έχουν περισσότερο ανάγκη (συνταξιούχοι, μακροχρόνια άνεργοι, νέα ζευγάρια και ευπαθείς ομάδες εργαζομένων, εργαζόμενοι με προστατευόμενα μέλη), πάντα με βάση τις πραγματικές οικονομικές δυνατότητες του ΟΕΚ.

Ανακοινώθηκε ακόμη ότι διατηρήθηκε το γενικό εισοδηματικό κριτήριο μέχρι 12.000€ για την ένταξη στο πρόγραμμα, με αυξημένο ποσό επιδότησης για εισοδήματα μέχρι 6.000€ και από 6.001€ έως 9.000€.

Τέλος, ανακοινώθηκε ότι επανακαθορίστηκαν τα δικαιολογητικά και καθιερώνεται διαδικασία διασταύρωσης των στοιχείων με συναρμόδιους φορείς και υπηρεσίες ώστε να αποκλειστούν οι μη δικαιούχοι από το πρόγραμμα της επιδότησης. Π.χ. ζητούνται, εκτός από θεωρημένο από αρμόδια Δ.Ο.Υ. ενοικιαστήριο, πλήρη στοιχεία όχι μόνο του ιδιοκτήτη ή νομέα, αλλά και για την ίδια την κατοικία που μισθώνεται (αριθμός λογαριασμού ΔΕΗ, όροφος κλπ).

II. Το ζήτημα της πρόσβασης στο πρόγραμμα επιδότησης ενοικίου βάσει του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου.

1. Με την Κοινή Υπουργική Απόφαση ΔΟΛΚΕΠ/Φ.15/57/16611/2009 (ΦΕΚ 1330/Β'/3.7.2009), καθορίστηκε η διοικητική διαδικασία επιδότησης ενοικίου δικαιούχων Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας που διεκπεραιώνεται αποκλειστικά από τα Κ.Ε.Π. Στους γενικούς όρους του προγράμματος ορίζεται ότι οι αιτήσεις και τα δικαιολογητικά κατατίθενται στο Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών της περιοχής κατοικίας των αιτούντων. Έχει λοιπόν αποφασιστεί ότι η διοικητική διαδικασία του προγράμματος επιδότησης ενοικίου διεκπεραιώνεται με κατάθεση αίτησης συνοδευόμενης από τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Οι αιτήσεις γίνονται δεκτές μόνον εφόσον συνοδεύονται από όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά.

2. Με την υπ' αρ. 4363/197/4-3-2011 Απόφαση καθορίστηκαν οι ασφαλιστικές προϋποθέσεις για τη συμμετοχή των δικαιούχων στο πρόγραμμα χορήγησης επιδότησης ενοικίου για τα ενοίκια που κατεβλήθησαν το έτος 2009. Με την Κοινή Υπουργική Απόφαση 4510/204/2011 (ΦΕΚ 445 Β/2011) περί «προγράμματος επιδότησης ενοικίου δικαιούχων του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας για τα ενοίκια που καταβλήθηκαν το έτος 2009», ορίστηκε στην παρ. 9 ότι «με απόφαση του Δ.Σ του ΟΕΚ προσδιορίζονται τα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν την ύπαρξη των απαιτούμενων προϋποθέσεων». Στη παρ. 10 ορίστηκε ότι «η επιδότηση αφορά ενοίκια που κατέβαλαν οι δικαιούχοι για μίσθωση κατοικίας το έτος 2009 και θα καταβληθεί εφ' άπαξ και εφόσον βέβαια θα πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις».

3. Στις 15 Μαρτίου 2011 έγιναν γνωστά, μέσω ανάρτησης στην ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου, τα δικαιολογητικά που αποφασίστηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο του ΟΕΚ. Ανάμεσα στα 10 δικαιολογητικά που ζητά ο Οργανισμός από τους δικαιούχους, εκτός από το μισθωτήριο συμβόλαιο στο όνομα του αιτούντος, (κατατεθειμένο και θεωρημένο από την αρμόδια ΔΟΥ μέχρι 31-12-2009, για την κατοικία που ενοικίαζαν το 2009 (επικυρωμένο φωτοαντίγραφο) όπου θα πρέπει να αναγράφεται ευδιάκριτα ο ΑΦΜ του εκμισθωτή και του μισθωτή), ζητείται επιπλέον υπεύθυνη δήλωση του εκμισθωτή θεωρημένη για το γνήσιο της υπογραφής από κάθε αρμόδια αρχή όπου θα πρέπει να αναγράφεται:

Α. το ακίνητο στο οποίο αφορά το μισθωτήριο συμβόλαιο (πλήρης περιγραφή, Δ/νση -όροφος κλπ)

Β. το χρονικό διάστημα της ενοικίασης

Γ. ότι η κατοικία δεν έχει ενοικιαστεί σε άλλο πρόσωπο

Δ. ότι τα εισοδήματα που προέρχονται από το συγκεκριμένο ακίνητο έχουν περιληφθεί στη φορολογική τους δήλωση

Επιπλέον, ζητείται αρχική φορολογική δήλωση οικονομικού έτους 2010 για τα εισοδήματα του 2009, το εκκαθαριστικό σημείωμα έτους 2010, το έντυπο Ε9 έτους 2005, σύνολο ημερομισθίων ασφαλισμένου, αποδεικτικό πραγματοποιηθέντων ημερομισθίων για το έτος 2011, πράξη συνταξιοδότησης (για τους συνταξιούχους) και λογαριασμός της ΔΕΗ ή επίσημο αντίγραφο λογαριασμού από την ΔΕΗ από όπου προκύπτει η διεύθυνση της κατοικίας που ενοικιάζαν το έτος 2009 και ο Κωδικός Ηλεκτρονικής Πληρωμής.

III. Από την νομική αξιολόγηση του ζητήματος προκύπτουν τα εξής:

Σύμφωνα με το νόμο 2690/1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ Α' 45/9.3.1999) ορίζεται στο Άρθρο 2 ότι «τα διοικητικά όργανα οφείλουν να προβαίνουν, αυτεπαγγέλτως, στις ενέργειες που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις εντός των οριζόμενων, σχετικών, προθεσμιών. Σε περίπτωση που δεν προβλέπεται σχετική προθεσμία, η ενέργεια συντελείται εντός ευλόγου χρόνου, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβεί το τρίμηνο».

Επιπλέον το άρθρο 3 παρ. 6.α ορίζει ότι :

"Όταν για τη διεκπεραίωση υπόθεσης απαιτούνται δικαιολογητικά, πιστοποιητικά ή στοιχεία, που η έκδοσή τους δεν προϋποθέτει τη σύμπραξη του αιτούντος και τα οποία δεν συνυποβάλλονται με την αίτησή του, η αρμόδια υπηρεσία, για την έκδοση της τελικής πράξης, τα αναζητεί από τις οικείες υπηρεσίες του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του νόμου 2690/1999:

"1. α. Οι δημόσιες υπηρεσίες, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου, όταν υποβάλλονται αιτήσεις, οφείλουν να διεκπεραιώνουν τις υποθέσεις των ενδιαφερομένων και να αποφαινόμενοι για τα αιτήματά τους μέσα σε προθεσμία πενήντα (50) ημερών, εφόσον από ειδικές διατάξεις δεν προβλέπονται μικρότερες προθεσμίες. Η προθεσμία αρχίζει από την κατάθεση της αίτησης στην αρμόδια υπηρεσία και την υποβολή ή συγκέντρωση του συνόλου των απαιτούμενων δικαιολογητικών, πιστοποιητικών ή στοιχείων. Αν η αίτηση υποβληθεί σε αναρμόδια υπηρεσία, η υπηρεσία αυτή οφείλει, μέσα σε τρεις (3) ημέρες, να τη διαβιβάσει στην αρμόδια και να γνωστοποιήσει τούτο στον ενδιαφερόμενο. Στην περίπτωση αυτή η προθεσμία αρχίζει από τότε που περιήλθε η αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία. Για υποθέσεις αρμοδιότητας περισσότερων υπηρεσιών, η προθεσμία του πρώτου εδαφίου παρατείνεται κατά δέκα (10), ακόμη, ημέρες.

Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 6 του νόμου 3242/2004 «Ρυθμίσεις για την οργάνωση και λειτουργία της Κυβέρνησης, τη διοικητική διαδικασία και τους Ο.Τ.Α», ορίζεται σαφώς ότι

«οι υπηρεσίες υποχρεούνται να παραλαμβάνουν και αιτήσεις οι οποίες δεν συνοδεύονται από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Στην περίπτωση αυτή γίνεται ειδική περιγραφή των δικαιολογητικών που ελλείπουν στη σχετική απόδειξη παραλαβής, η οποία χορηγείται από την υπηρεσία στον ενδιαφερόμενο».

IV. Η άποψη του Συνηγού του Πολίτη

Ο Οργανισμός θα έπρεπε να αναζητήσει από τις αρμόδιες υπηρεσίες την διασταύρωση των στοιχείων, καθώς διέθετε όλα τα αναγκαία στοιχεία όπως ΑΦΜ του μισθωτή και του εκμισθωτή. Η απαίτηση του δικαιολογητικού της υπεύθυνης δήλωσης του εκμισθωτή κατά την άποψη της Αρχής μετέφερε στους ενδιαφερόμενους την αδυναμία του Οργανισμού να προβεί σε πραγματικό έλεγχο και να καθιερώσει τη διαδικασία διασταύρωσης των στοιχείων με συναρμόδιους φορείς παρά τις δηλώσεις περί αντιθέτου. Επιπλέον, προκάλεσε μια αντιπαράθεση ανάμεσα στους εκμισθωτές και τους μισθωτές των ακινήτων, καθώς οι πρώτοι δεν κατανόησαν τους λόγους για τους οποίους θα έπρεπε να προβούν σε μια διαδικασία την οποία θεωρούσαν ότι έχουν ήδη εκπληρώσει προ πολλού με τα στοιχεία που κατέθεταν στις φορολογικές τους δηλώσεις και στα μισθωτήρια συμβόλαια που συντάζαν.

Περαιτέρω, η απαίτηση αυτή της Διοικήσεως του ΟΕΚ έχει αναφορά το έτος 2009 και περιλαμβάνει γεγονότα και υποχρεώσεις που ανάγονται στο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Η διοίκηση θα έπρεπε να είχε λάβει υπόψη της τον εύλογο χρόνο για την απαίτηση ενός δικαιολογητικού στο οποίο εμπλέκονται ιδιώτες, και μάλιστα για παρελθόντα χρόνο. Σήμερα πολλοί παλαιοί δικαιούχοι, που συγκεντρώνουν όλες τις ασφαλιστικές και λοιπές προϋποθέσεις, αδυνατούν να εξασφαλίσουν το δικαίωμα τους εξαιτίας της έλλειψης αποκλειστικά του συγκεκριμένου δικαιολογητικού. Ταυτόχρονα, δεν μπορούν να ασκήσουν κανένα ένδικο μέσο, καθώς δεν τους δίδεται η δυνατότητα να καταθέσουν την αίτηση τους στα Κ.Ε.Π. αν δεν συγκεντρώσουν όλα τα δικαιολογητικά.

Ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι η Κοινή Υπουργική Απόφαση ΔΟΛΚΕΠ/Φ.15/57/16611/ με την οποία ορίζεται ότι «οι αιτήσεις θα γίνονται δεκτές μόνον εφόσον συνοδεύονται από όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά» προσκρούει στο προαναφερόμενο άρθρο 4 του νόμου 2690/1999. Προσκρούει επίσης στο άρθρο 31 παρ. 1 του νόμου 3013/2002 όπου ορίζεται η αποστολή των Κ.Ε.Π. για την διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών από την υποβολή της αίτησης μέχρι την έκδοση της τελικής πράξης σε συνεργασία με τις καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες: Το Κ.Ε.Π. «παραλαμβάνει αιτήσεις πολιτών, για τη διεκπεραίωση υποθέσεών τους από τις υπηρεσίες του Δημοσίου, τα στοιχεία των οποίων καταχωρεί σε ειδικό πρωτόκολλο. Διαθέτει για διευκόλυνσή τους έντυπα αιτήσεων κατά το άρθρο 3 παρ. 3 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας. Ελέγχει την πληρότητα των αιτήσεων των πολιτών και σε περίπτωση πού για τη διεκπεραίωση της υπόθεσης απαιτούνται δικαιολογητικά που δεν υποβάλλονται μαζί με την αίτηση το Κ.Ε.Π. τα αναζητά και τα παραλαμβάνει με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο από τις αρμόδιες υπηρεσίες, μετά από σχετική εξουσιοδότηση των πολιτών».

Η τροποποίηση και η συμπλήρωση των διατάξεων του άρθρου 31 του νόμου 3013/2002 με την παρ. 5 του άρθρου 11 του νόμου 3146/2003, την παρ. 4 του άρθρου 24 του νόμου 3200/2003, καθώς και του άρθρου 16 του νόμου 3345/2005, δεν επηρεάζει την κατ' ουσία κύρια αποστολή των Κ.Ε.Π., η οποία σε καμία περίπτωση δεν υποκαθιστά το ρόλο της διοίκησης του ΟΕΚ, αλλά αντίθετα έρχεται συμπληρωματικά για να διευκολύνει τον πολίτη στην κατάθεση του αιτήματός του και να ενεργήσει συνεργατικά με τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Με την άρνηση πρωτοκόλλησης αιτήματος στα Κ.Ε.Π. αποδυναμώνεται και η ουσία του άρθρου 10 του Συντάγματος «καθένας ή πολλοί μαζί έχουν το δικαίωμα τηρώντας τους

νόμους του Κράτους, να αναφέρονται εγγράφως στις αρχές, οι οποίες είναι υποχρεωμένες να ενεργούν σύντομα κατά τις κείμενες διατάξεις και να απαντούν αιτιολογημένα σε εκείνον που υπέβαλε την αναφορά σύμφωνα με το νόμο».

2. Όσο αφορά το δεύτερο ζήτημα, σχετικά με την πρόσβαση των υπηκόων τρίτων χωρών στο πρόγραμμα χωρών, διαπιστώθηκε ότι στην από 4-3-2011 απόφαση του Υφυπουργού Εργασίας περί καθορισμού των ασφαλιστικών προϋποθέσεων για συμμετοχή δικαιούχων, όπως και στη μεταγενέστερη από 18-3-2011 (ΦΕΚ 445 Β/2011) Κοινή Υπουργική Απόφαση Υφυπουργών Οικονομικών και Εργασίας περί έγκρισης του προγράμματος χορήγησης επιδότησης ενοικίου σε δικαιούχους του ΟΕΚ, καμία μνεία δεν γίνεται για διαφορετική μεταχείριση των δικαιούχων τρίτων χωρών.

1. Με βάση την 4363/197/4-3-2011 Υπουργική Απόφαση τίθενται οι ελάχιστες ασφαλιστικές προϋποθέσεις για την ένταξη στο πρόγραμμα επιδότησης, που αφορούν συμπλήρωση ελάχιστων ημερών ασφάλισης στον ΟΕΚ, ενώ με την δεύτερη Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. 4510/204/2011 τίθενται όρια εισοδήματος ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση των δικαιούχων για τον καθορισμό του ποσού επιδότησης. Οι ως άνω αποφάσεις έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 1 παρ. 3 του νόμου 1849/1089, με την οποία προβλέφθηκε η οικονομική ενίσχυση δικαιούχων του ΟΕΚ για την αντιμετώπιση δαπάνης μίσθωσης κατοικίας, καθώς και του άρθρου 20 του νόμου 3227/2004 περί καθορισμού των ελαχίστων ασφαλιστικών προϋποθέσεων για συμμετοχή στα δανειοδοτικά προγράμματα και στα προγράμματα επιδότησης ενοικίου του ΟΕΚ.

2. Μέχρι πρόσφατα η επιδότηση ενοικίου αποδιδόταν σε αλλοδαπούς υπηκόους τρίτων χωρών, με τις ίδιες προϋποθέσεις που αποδιδόταν σε Έλληνες πολίτες, υπό τον όρο της συμπλήρωσης των ελάχιστων ασφαλιστικών προϋποθέσεων που όριζε ο Κανονισμός περί προϋποθέσεων παροχής κατοικίας και δανείων του ΟΕΚ.

3. Σύμφωνα με το άρθρο 71 παρ. 1 του νόμου 2286/2005, οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα ασφαλιζονται στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς και έχουν τα ίδια ασφαλιστικά δικαιώματα με τους ημεδαπούς.

Πρέπει να σημειωθεί ότι οι παροχές του ΟΕΚ αποτελούν γνήσιες ασφαλιστικές παροχές, καθώς χρηματοδοτούνται από εισφορές εργοδοτών και εργαζομένων (0,75% και 1,00% αντίστοιχα επί των ακαθάριστων αποδοχών τους), έτσι ώστε να μην τίθεται οποιοδήποτε ζήτημα αντιμετώπισης τους ως προνοιακών παροχών και συνεπώς δυνατότητας περιορισμού τους και διακρίσεως σε βάρος δικαιούχων με βάση κριτήρια εθνικά ή φυλετικά. Δεν υπάρχει επίσης ζήτημα υπαγωγής ή μη των σχετικών παροχών στο νδ 57/1973 περί μέτρων κοινωνικής προστασίας οικονομικά αδυνάτων, καθώς πρόκειται για αμιγείς ασφαλιστικές παροχές. Για το σκοπό αυτό για τη χορήγησή τους λαμβάνεται υπόψη η συμπλήρωση ελάχιστων ασφαλιστικών προϋποθέσεων με βάση τον σχετικό Κανονισμό του ΟΕΚ ή τις ειδικότερες Υπουργικές αποφάσεις.

4. Οι διαδικασίες έκδοσης και ανανέωσης αδειών διαμονής για τους αλλοδαπούς, παρά τις διαδοχικές τροποποιήσεις και βελτιώσεις του θεσμικού πλαισίου ρύθμισης των διαδικασιών έκδοσης αδειών (π.χ. την συγχώνευση της άδειας διαμονής και άδειας εργασίας σε μια μοναδική άδεια) και του οργανωτικού σχήματος διαχείρισης της διαδικασίας έκδοσης αδειών, συνεχίζουν να χαρακτηρίζονται από παθογένειες και δυσλειτουργίες. (Έκθεση σχετικά με την Απλούστευση των Διαδικασιών Παροχής Υπηρεσιών προς Αλλοδαπούς από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης - Έκδοση και Ανανέωση Αδειών Διαμονής, 04-06-2008, Κεντρική Επιτροπή Απλούστευσης Διαδικασιών (ΚΕΑΔ, Υπουργείο Εσωτερικών).

Τα προβλήματα πολυπλοκότητας, ασάφειας και συνεχών μεταβολών του θεσμικού πλαισίου που διέπει τις διαδικασίες έκδοσης των αδειών διαμονής επιδεινώνονται από μία σειρά

παραγόντων, όπως ότι πολλοί από τους ενδιαφερόμενους δεν έχουν καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας, είναι χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και βρίσκονται κατά κανόνα σε μειονεκτική θέση απέναντι στις δημόσιες υπηρεσίες με τις οποίες συναλλάσσονται. Τα προβλήματα αυτά επιδεινώνονται επίσης από το γεγονός ότι οι ρυθμίσεις συχνά τροποποιούνται με αποτέλεσμα είτε να χάνονται προθεσμίες και να απαιτούνται νέες ρυθμίσεις, είτε να δημιουργούνται ουρές και να αναγκάζονται οι υπηρεσίες να διεκπεραιώσουν μεγάλο αριθμό συναλλαγών σε περιορισμένο χρονικό διάστημα. Υπό τις συνθήκες αυτές, η σαφήνεια και επάρκεια της διαθέσιμης πληροφόρησης αποτελεί καθοριστική προϋπόθεση της ποιότητας των παρεχόμενων προς τους μετανάστες υπηρεσιών αλλά και της αποτελεσματικής διεκπεραίωσης της διαδικασίας έκδοσης των αδειών από τις αρμόδιες υπηρεσίες και μείωσης του φόρτου εργασίας τους.

5. Τα ανωτέρω ισχύουν ανεξάρτητα από το γεγονός ότι με βάση πάγια πλέον νομολογία του ΕΔΔΑ με βάση την ΕΣΔΑ, και ειδικότερα το άρθρο 14 αυτής, απαγορεύονται διαφορετικές μεταχειρίσεις προσώπων στη διαδικασία χορήγησης κοινωνικών εν γένει παροχών - συμπεριλαμβανομένων και των μη ανταποδοτικών ή και προνοιακών, στηριζόμενες αποκλειστικά στο κριτήριο της ιθαγένειας (βλ. ΕΔΔΑ ANDREJEVA κατά Λετονίας 18.2.2009, LUCZAK κατά Πολωνίας 27.11.2007, ad hoc Niedzwicki κατά Γερμανίας 25.10.2005, ad hoc Okrisz κατά Γερμανίας 25.10.2005, KOUA POIRREZ κατά Γαλλίας 30.9.2003, GAYGUSUZ κατά Αυστρίας 16.9.1996).

2.1. Η άποψη του Συνηγούρου του Πολίτη

Οι παροχές του ΟΕΚ, όπως η προκειμένη της επιδότησης ενοικίου έτους 2011, θα έπρεπε να χορηγούνται και στους αλλοδαπούς δικαιούχους, με τις ίδιες προϋποθέσεις όπως και στους ημεδαπούς και, σε κάθε περίπτωση, να μην αναζητείται η κατοχή εκ μέρους των αλλοδαπών υπηκόων τρίτων χωρών η κατοχή συγκεκριμένου είδους τίτλου διαμονής στη χώρα.

Ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας ως μέλος του CECODHAS έχει υποχρέωση προστασίας του δικαιώματος στην κατοικία και της διαμόρφωσης πρακτικών που οδηγούν στην πρόσβαση και την απόκτηση αξιοπρεπούς στέγης για άτομα και οικογένειες που εξαιτίας περιορισμένων πόρων δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν την δαπάνη μίσθωσης της κατοικίας τους.

Η πρόσβαση στο δικαίωμα αυτό πρέπει να εξασφαλίζεται χωρίς διακρίσεις.

Ο Συνηγόρος του Πολίτη θεωρεί ότι πρέπει να επανεξετασθεί τόσο ο τρόπος υποβολής όσο και το είδος των δικαιολογητικών που απαιτούνται για την υποβολή αίτησης στο πρόγραμμα επιδότησης ενοικίου. Η πρόσβαση στο πρόγραμμα θα έπρεπε να απαιτεί από τους ενδιαφερόμενους τα ελάχιστα αναγκαία τα οποία θα ελέγχονται από τις αρμόδιες εμπλεκόμενες υπηρεσίες. Τα άτομα που έχουν ανάγκη της κοινωνικής στεγαστικής προστασίας του Οργανισμού δεν πρέπει να οδηγούνται σε μια διαμάχη με άλλους ιδιώτες για την απόκτηση δικαιολογητικών που θα τους πιστοποιούν ως δικαιούχους. Η αναγνώριση ενός πολίτη ως δικαιούχου μιας παροχής τόσο σημαντικής όσο είναι η στέγαση αποτελεί ευθύνη της διοίκησης και μόνο.

Δεδομένου ότι τα μέτρα που λαμβάνει η διοίκηση κατά την ενάσκηση της εξουσίας της πρέπει να τηρούν τις επιταγές του νόμου και του Συντάγματος, οι οποίες ακριβώς υπάρχουν για να προστατεύουν τον διοικούμενο ή αλλιώς, να μη αναιρούν, στην πράξη τα συνταγματικά δικαιώματα και την προβλεπόμενη, έκταση της εφαρμογής τους. Ειδάλλως, έρχονται σε αντίθεση με τον σκοπό λειτουργίας της δημόσιας υπηρεσίας.

Πρέπει λοιπόν να αρθεί η διάκριση που δημιουργείται εις βάρος των υπηκόων τρίτων χωρών από το είδος των δικαιολογητικών που απαιτείται να προσκομίσουν, ιδιαίτερα με δεδομένη τη γνωστή καθυστέρηση των αρμοδίων υπηρεσιών στην έκδοση των αδειών διαμονής. Σε κάθε δε περίπτωση, θα έπρεπε να καθίσταται εφικτή η κατάθεση της σχετικής αίτησης για την επιδότηση, με βάση τη «μπλε βεβαίωση» που χορηγείται στους αλλοδαπούς που έχουν καταθέσει αίτηση για χορήγηση άδειας διαμονής της συγκεκριμένης κατηγορίας.

Η άδεια αορίστου διαμονής ή δεκαετίας που απαιτείται για τους υπηκόους τρίτων χωρών εξαιρεί από το δικαίωμα πρόσβασης στο πρόγραμμα επιδότησης ενοικίου τους υπηκόους τρίτων χωρών και εισάγει σοβαρή διάκριση, που δεν δικαιολογείται από το εθνικό και ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο. Σύμφωνα με το Σύνταγμα (άρθρο 21 παρ. 3) η απόκτηση κατοικίας από αυτούς που τη στερούνται ή που στεγάζονται ανεπαρκώς αποτελεί αντικείμενο ειδικής φροντίδας του Κράτους. Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, ο οποίος υιοθετήθηκε στη Νίκαια, στις 7 Δεκεμβρίου 2000 ορίζει (άρθρο 11-34) : «η Ένωση προκειμένου να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και η φτώχεια, αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα κοινωνικής αρωγής και στεγαστικής βοήθειας προς εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλους όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται στο δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές». Τέλος η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) σημειώνει ότι οι όροι παρέμβασης των δημοσίων αρχών των κρατών μελών που σχετίζονται με τη στέγαση δεν θα πρέπει να θέτουν εμπόδια στις στεγαστικές πολιτικές που έχουν ως στόχο τη διασφάλιση της πρόσβασης όλων σε αξιοπρεπή και οικονομικά προσιτή στέγη. Η διάθεση στέγης σε κάθε πολίτη αποτελεί προϋπόθεση για τον αποτελεσματικό σεβασμό των υπολοίπων ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο όπως είναι ο σεβασμός του ιδιωτικού και οικογενειακού βίου, της κατοικίας και της επικοινωνίας. (Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα η στέγαση και η περιφερειακή πολιτική 2007/C 161/03).

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,
Αξιότιμη κυρία Πρόεδρε,

Ο Συνήγορος του Πολίτη κατανοεί τις ιδιαίτερες συνθήκες που αντιμετωπίζει ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας σε αυτή τη δύσκολη οικονομική συγκυρία. Όμως έχει την πεποίθηση ότι θα εξετάσετε τα ανωτέρω με την απαιτούμενη ευαισθησία, αφού το πρόγραμμα επιδότησης ενοικίου απευθύνεται σε κοινωνικές ομάδες και άτομα τα οποία υπό τις υπάρχουσες συνθήκες, δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν τη δαπάνη μίσθωσης της κατοικίας. Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συνεργασία και παραμένω τόσο εγώ όσο και οι συνεργάτες μου στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε πληροφορία ή διευκρίνιση θελήσετε.

Με τιμή

Καλλιόπη Σπανού
Συνήγορος του Πολίτη